

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА АРХЕОЛОГІЇ, ЕТНОЛОГІЇ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету історії та
міжнародних відносин
/Віталій АНДРЕЙКО/
«30» червня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

АНТРОПОЛОГІЧНА ПРАКТИКА

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	034 Культурологія
Освітня програма	Культурологія
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2023

Робоча програма «Антропологічна практика» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 034 Культурологія, освітньої програми «Культурологія».

Розробник: Леньо П. Ю., к.і.н., доцент кафедри археології, етнології та культурології ФІМВ

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри археології, етнології та культурології

протокол № 11 від «9» червня 2023 р.

Завідувач кафедри Надія КЕРЕЦМАН

Схвалено науково-методичною комісією факультету історії та міжнародних відносин

протокол № 8 від «30» червня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії Світлана МИШКО

© Леньо П. Ю., 2023 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2023 р.

1. ОПИС ПРАКТИКИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС –3,0	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	II	III
<p style="text-align: center;">Вид підсумкового контролю: диференційований залік</p> <p style="text-align: center;">Форма підсумкового контролю:</p>	Семестр:	
	3	6
	Індивідуальна робота:	
	60	30
	Самостійна робота:	
	30	60

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета антропологічної практики – використання в польових умовах навичок роботи набутих внаслідок засвоєння теоретичних курсів, актуалізація та використання знань з теорії та методології антропологічного дослідження, з предметів, які вивчалися студентами упродовж першого та на другому курсі.

Відповідно до освітньої програми, проходження практики сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ЗК – 2 – Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК – 3 – Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК – 4 – Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК – 6 – Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК – 7 – Здатність працювати автономно.

ЗК – 8 – Здатність працювати в команді.

ФК – 4 – Здатність розуміти та інтерпретувати джерела культури (писемні, речові, візуальні) з урахуванням різних контекстів (історичного, соціального, антропологічного, політичного, релігійного, екологічного тощо).

ФК – 6 – Здатність аналізувати культурну політику в інституціях різних рівнів.

ФК – 8 – Здатність створювати аналітичні звіти, розробляти рекомендації та генерувати проекти (культурномистецькі, художні та дозвіллієві) щодо об'єктів професійної діяльності, використовуючи актуальну нормативну основу

ФК – 9 – Здатність оцінювати матеріальну та духовну цінність об'єкта культурної спадщини різних історичних періодів та географічних ареалів.

ФК – 10 – Здатність популяризувати знання про культуру та поширювати інформацію культурологічного змісту, використовуючи сучасні інформаційні, комунікативні засоби та візуальні технології.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Передумовами проходження практики «Антропологічної практика» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 1. Вступ до спеціальності

ОК 4. Основи матеріальної культури

ОК 15. Соціальна (культурна) антропологія

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Культурологія» проходження практики повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Мати навички критичного мислення, викладати у зрозумілий спосіб власні думки, здійснювати їх аргументацію	ПРН 1

Знати та розуміти теоретичні підходи до визначення культури, її проявів та форм існування	ПРН 4
Збирати, упорядковувати та аналізувати інформацію щодо культурних явищ, подій та історико-культурних процесів	ПРН-5
Розуміти чинники культурної динаміки, принципи періодизації культурних процесів, їх специфічні риси та характеристики	ПРН - 7
Інтерпретувати культурні джерела (речові, друковані, візуальні, художні) з використанням спеціальної літератури та визначених методик, аргументовано викладати умовиводи щодо їх змісту.	ПРН - 8
Розпізнавати та класифікувати різні типи культурних продуктів, визначати їх якісні характеристики на основі комплексного аналізу	ПРН-10

Очікувані результати які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після проходження антропологічної практики

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Вміти працювати в антропологічному полі, зокрема чітко формулювати дослідницьке завдання, вміти спілкуватися з суб'єктами дослідження на вибрану тематику.	ПРН -1
Розбиратися в основних сучасних теоретичних та методологічних підходах щодо дослідження соціуму та культури	ПРН - 4
Використання теоретичних знань щодо особливостей польової роботи на практиці; збирати та фіксувати дані, що відносяться до предмету дисципліни	ПРН 5
Оцінювати об'єкти та суб'єкти дослідження через призму міждисциплінарного підходу, що дозволяє розуміти закономірність та випадковість у процесах розвитку соціуму та культурної сфери довкола нього Розуміти культурну, соціальну та економічну обумовленість процесів, які вивчаються в польових умовах	ПРН - 7
Уміння аналізувати та інтерпретувати різні види джерел залежно від обраної для дослідження тематики, методики збору інформації та формату антропологічного поля	ПРН - 8
Вміти структурувати зібраний польовий матеріал згідно обраних критеріїв з метою наступних узагальнень та упорядкування здобутих знань	ПРН 10

5. БАЗИ ПРАКТИКИ

Бази «Антропологічної практики» визначаються короткостроковими договорами між університетом і підприємствами всіх форм власності і є офіційною підставою для проходження практики здобувачів вищої освіти. Базами проходження практики, зокрема, можуть виступати адміністративні та господарські будови територіальних громад Закарпатської області, будинки, що знаходяться в підпорядкуванні освітніх та культурних установ регіону. Тривалість дії договорів погоджується договірними сторонами. Зазвичай ці строки не перевищують період самої практики.

Здобувачі освіти мають можливість завчасно самостійно пропонувати місце проходження практики за індивідуальною програмою по власному місцю проживання за умови завчасного попередження із зазначенням місця проходження практики у

відповідному наказі ректора чи розпорядженні декана факультету про проведення практики.

Закріплення здобувачів денної форми навчання за базами практики та призначення керівників від кафедри оформлюється наказом ректора університету, а здобувачів заочної форми – розпорядженням декана факультету (директора інституту).

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ «АРХЕОЛОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ»

1. Ознайомитись з матеріалами фонду Лабораторії етнографії, фольклористики та краєзнавства ім. М.Т.Тиводара УжНУ.
2. Ознайомитись з фондами КЗ «Закарпатський обласний музей народної архітектури та побуту» ЗОР.
3. Здійснити дослідження методом активного /залученого спостереження за тематикою узгодженою із керівниками практики
4. Записати за допомогою запитальників інтерв'ю на вибрані теми.
5. Здійснити збір матеріалу методом експрес-інтерв'ю на певні теми
6. Здійснити фото та відео-фіксацію вибраних об'єктів дослідження
7. Записати відеоматеріал та змонтувати відео-сюжет на антропологічну тематику
8. Зробити якісне транскрибування зібраних матеріалів
9. Зробити якісну розшифровку записів спостережень
10. Написати звіт про пророблену роботу
11. Зробити звіт-презентацію щодо результатів практики

7. ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ «АРХЕОЛОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ»

№ п/п	Вид та зміст роботи	Період виконання завдання
1.	Інструктаж перед початком практики. Приїзд на базу практики. Облаштування життя на базі практики	1 день
2.	Розподіл завдань згідно вибраної студентами тематики дослідження. Початок роботи по збору матеріалу інтерв'ю та спостережень під контролем керівників практики. Проведення спостережень, аудіо-відеофіксації згідно тематики досліджень.	1 тиждень практики
3.	Розширення географії дослідницької роботи за рахунок сусідніх від бази практики локацій та населених пунктів. Робота студентів у парах без безпосередньої участі керівників. Щоденні обговорення проробленої роботи у форматі розповідей студентів. Коментарі та поради керівників практики. Контроль за якістю польових щоденників та записаних аудіо-фото-відеоматеріалів.	1-2 тижні практики
4.	Окрім щоденної роботи з об'єктами та суб'єктами досліджень, проводиться організація культурних заходів за	2 тиждень практики

	участі місцевих вчителів. Серед них – реконструкції традиційних календарних свят за участі школярів та студентів, театралізовані постанови на основі здобутих матеріалів досліджень. У середині другого тижня підводяться попередні висновки практики. На їх основі планується проведення уточнюючих досліджень. Після завершення останніх відбувається посвята студентів в антропологі.	
	Загальна тривалість практики	два тижні

8. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Практика проходить по завершенню першого курсу у червні-липні протягом двох тижнів. Місце проведення практики: бази практики антропологічної експедиції, які надаються в різних локаціях регіону на основі короткострокових договорів приймаючої сторони та УжНУ. Групи студентів нараховують не більше 15 осіб.

Попереднє ознайомлення з методикою польових досліджень для студентів II курсу проводиться на основі вивчення теоретичного курсу соціальна (культурна) антропологія, який вивчається впродовж 3-4 семестру II курсу.

Для організації і контролю за проходженням практики кафедра призначає керівника практики. Антропологічна практика відбувається у форматі експедиції і не передбачає вибору студентами місць її проходження. Кожен повинен у складі визначеної групи своєчасно прибути на визначену базу практики. Винятком є випадок її проходження за індивідуальною програмою, які студент узгоджує із керівником практики.

Якщо студент з поважних причин не зміг пройти практику у визначені терміни, він отримує можливість індивідуального їх продовження (перенесення). За відсутності поважних причин результати практики оцінюються незадовільно.

9. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ, ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ ПРАКТИКИ

Загальні вимоги до оформлення звіту та матеріалів

По закінченню антропологічної практики студент складає письмовий звіт про проведenu роботу та здає матеріали практики, які включають:

- Щоденник польових спостережень
- Аудіо-фото та відеоматеріали
- Транскриби інтерв'ю
- Презентацію про проведenu практику

Порядок допуску звіту до захисту практики

До захисту звіту допускаються студенти, які вчасно прибули до польового табору, дотримувались усіх вимог техніки безпеки, у повному обсязі виконали всі доручені завдання та вчасно подали звітну документацію. Звіт студента перевіряє та затверджує керівник практики від кафедри археології, етнології та культурології.

10. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

- поточний контроль – здійснюється для всіх видів практичних занять під час їх проведення. Метою поточного контролю є визначення вміння студентів проводити практичні дослідження в польових умовах; контроль за якістю та кількістю зібраних матеріалів.

- підсумковий контроль передбачає комплексне оцінювання результатів виконання завдань практики

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: перевірка якості збору та обробки зібраних матеріалів; контроль за виконанням усіх етапів та завдань антропологічної практики. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за результатами поточного контролю 59, тобто цим самим оформляється допуск до захисту практики. У разі якщо кількість набраних балів нижча за 35 – студент не допускається до захисту практики.

Форма підсумкового контролю: захист практики в усній формі, що передбачає представлення результатів у вигляді реферату/презентації, а також здача зібраних та належним чином оформлених матеріалів практики викладачеві : аудіо та відео файли інтерв'ю, їх текстові транскрипти, візуальні джерела (фотографії, сканування, малюнки), результати досліджень методом включеного спостереження, бланки анкет і т.д.

Критерії оцінювання захисту практики

0 – студент не виконав завдання практики.

1-35 бали – студент зібрав мінімальну кількість матеріалів (фото, інтерв'ю тощо), але не обробляв та не оформляв джерела згідно вимог.

35-59 балів – студент зібрав достатню кількість матеріалів та частково зробив їх обробку, без аналізу та висновків.

60-73 бали – студент достатньо багато зібрав матеріалів, обробив їх згідно вимог, однак здійснив поверховий аналіз джерел, а реферат/презентація на їх основі демонструє слабку реалізацію завдань практики, зокрема висновкам не вистачає достатньої глибини та аргументації.

74-89 – студент в цілому виконав завдання практики на достатньо високому рівні, презентовані результати загалом рефлектують сумлінне виконання завдань, аналіз проблеми показує доволі глибокий рівень занурення в дослідження.

90-100 – завдання практики виконані на високому рівні, студент у повному обсязі володіє методологічним інструментарієм антропологічних польових досліджень, вільно, самостійно та аргументовано викладає їх результати.

Захист практики здійснюється в усній формі. Підсумкова кількість балів виставляється за 100-бальною шкалою та за національною шкалою. Захист практики вважається складеним за умови отримання не менше 60 балів. Підсумкова оцінка з дисципліни здійснюється згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів Університету в систему Оцінювання за шкалою ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
74 - 81	C		
64 - 73	D	задовільно	
60 - 63	E		

35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Грінченко Г.Г. Методичні рекомендації з аналізу нарративних інтерв'ю. Для студентів і аспірантів. Х.: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2008. 32 с.
2. Грінченко Г. Г. Усна історія : методичні рекомендації з організації дослідження для студентів та аспірантів. Харків : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2007. 28 с.
3. Глушко Михайло.Методика польового етнографічного дослідження : Навч посібник. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2008. 288 с.
4. Глушко М. Методика реконструкції об'єктів культури населення України доісторичного періоду (досвід етнологів) // Археологічні дослідження Львівського університету, 2006. вип. 9. С. 193-210.
5. Зан М.П. Запитальники для вивчення ментальності та етнічних стереотипів населення України. Методичний посібник для студентів історичного факультету УжНУ. Ужгород : Видавництво Ужгородського національного університету, 2002. 44 с.
6. Кичак Оксана. Запитальники та анкети для вивчення проблем сучасної трудової еміграції українців Закарпаття. Ужгород : Гражда, 2009. 32 с.
7. Культура і побут населення України. Навчальний посібник / В.І.Наулко, Л.Ф.Артюх, В.Ф.Горленко. Київ : Либідь, 1993. 288 с.
8. Паньків М.І. Організація польових досліджень з етнографії (для студентів історичного факультету та краєзнавців). Посібник. Івано-Франківськ : Плай, 2005. 123 с.
9. Поле. Збірник наукових праць з історії, теорії та методології польових досліджень. Т. 1. Вступ до спеціальності. К. : Дуліби, 2014. 321 с.
10. Поле. Збірник наукових праць з історії, теорії та методології польових досліджень. Т. 2. Субкультури, повсякдення, етнографія науки. К. : Дуліби, 2017. 336 с.
11. Полек Тіна. Як записати бабусю або основи польової роботи / [Електронний ресурс] Етнографія. Режим доступу : <http://ethnography.org.ua/content/yak-zapysaty-babusyu-abo-osnovu-polovoyi-roboty>
12. Потушняк Федір. Закарпатська українська етнографія : значення, історіографія, завдання, проблеми та їх вирішення, елементи та їх розміщення / Тиводар М.П. Життя і наукові пошуки Федора Потушняка. Ужгород, Гражда, 2005. С. 163-268.
13. Програма, запитальники та методичні поради дослідникам народної культури України. Навчальне видання / Упор. Л.Г.Орел, К.А.Міщенко. К.: ІСДО, 1995. 232 с.
14. Стяжкіна О.В. Робоча програма навчальної дисципліни «Усна історія: метод, методологія, джерело» для спеціальності «Історія». Донецьк, 2012. 24 с.
15. Українська етнологія : Навчальний посібник / ред. В.Борисенко. К.: Либідь, 2007. 400 с.
16. Українське народознавство: Навч. посіб. / За ред. С. П. Павлюка; Передмова М. Г. Жулинського. Київ.: Знання, 2006. 568 с.

17. Усна історія в сучасних соціально-гуманітарних студіях : теорія і практика досліджень // Схід/Захід. Історико-культурологічний збірник. Випуск 11-12. Спеціальне видання. Харків ТОВ «НТМТ», 2008. 432 с.
18. Тиводар М.П. Етнографія Закарпаття. Ужгород : Гражда, 2014. 416 с.
19. Федака Павло. Історія етнографічного вивчення Закарпаття в українській крайовій періодиці другої половини ХІХ – першої половини ХХ ст. Ужгород : Гражда, 2008. 200 с.
20. Companion encyclopedia of anthropology. Edited by Tim Ingold. Routledge, 1994. 1162 s.

**Результати перегляду
робочої програми практики**

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище
ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище
ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)